Whistleblowing

V roce 2019 byla na úrovni Evropské unie přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie a v roce 2023 transponovala ČR tuto směrnici do zákona č. 171/2023 sb, o ochraně oznamovatelů (dále jen zákon). Smyslem ochrany oznamovatelů, tedy osob, které oznámí protiprávní jednání v souvislosti s prací je vytvořit takové prostředí, ve kterém se oznamovatelé nebudou muset obávat jakékoliv sankce pro případ, že protiprávní jednání oznámí, a přispět tak ochraně veřejného zájmu.
Společnost CHVaK a.s. má zpracovanou směrnici, která definuje rozsah působnosti, postup a pravidla podání oznámení a jejich řešení. Oznámení je podle zákona možné podat prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému VOS, nebo prostřednictvím externího oznamovacího systému EOS vedeného ministerstvem spravedlnosti (https://www.justice.cz), případně uveřejněním za splnění podmínek stanovených Směrnicí.
Ředitelka společnosti určila příslušnou osobu za přijímání oznámení prostřednictvím VOS, nakládání a posuzování důvodnosti: **Ing. Miroslava Kopečného**.

Kdo může oznámení podle Směrnice podat?

Oznamovatelem ve smyslu zákona je fyzická osoba, která se v souvislosti s prací nebo jinou obdobnou činností dozvěděla o protiprávním jednání, které porušuje právní předpis spadající do jedné z oblastí vymezených zákonem (viz níže uvedené oblasti, kterých se musí oznamované protiprávní jednání týkat).

Oblasti, kterých se musí oznamované protiprávní jednání týkat.

Zákon vymezuje výčet deseti oblastí, kterých se musí „porušení práva Unie“ dotýkat. To platí bez ohledu na míru jeho společenské škodlivosti. Ostatní oznamovatelé nebudou požívat ochrany podle zákona, s výjimkou případů podání oznámení podle nařízení vlády č.145/2015 Sb., které je však nutné podat příslušným orgánům veřejné moci (např. policejní orgán či orgán správního trestání).

Věcná působnost zákona:

1. Věcnou působnost vymezuje ZOO jako protiprávní jednání, které:
a) má znaky trestného činu,
b) má znaky přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 1 000000 Kč
c) porušuje tento zákon, nebo
d) porušuje jiný právní předpis nebo předpis EU v oblasti
- finančních služeb, povinného auditu a jiných ověřovacích služeb, finančních produktů a finančních trhů,
- daně z příjmu právnických osob,
- předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- ochrany spotřebitele,
- souladu s požadavky na výrobky včetně jejich bezpečnosti,
- bezpečnosti dopravy, přepravy a provozu na pozemních komunikacích,

- ochrany životního prostředí,
- bezpečnosti potravin a krmiv a ochrany zvířat a jejich zdraví,
- radiační ochrany a jaderné bezpečnosti,
- hospodářské soutěže, veřejných dražeb a zadávání veřejných zakázek,
- ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti, života a zdraví,
- ochrany osobních údajů, soukromí a bezpečnosti sítí elektronických komunikací a informačních systémů,
- ochrany finančních zájmů Evropské unie, nebo fungování vnitřního trhu včetně ochrany hospodářské soutěže a státní podpory podle práva Evropské unie.

Ochrana přísluší pouze oznamovatelům, kteří podají oznámení prostřednictvím VOS, přičemž museli mít oprávněný důvod se domnívat, že jimi oznamované skutečnosti jsou pravdivé. Jinak se vystavují odpovědnosti např. pro trestný čin pomluvy podle §184 trestního zákoníku, křivého obvinění podle §345 trestního zákoníku nebo šíření poplašné zprávy podle §357 trestního zákoníku. V rovině soukromoprávní se vůči němu osoba dotčená oznámením může dovolat nároků vyplývajících zejména z práva na ochranu osobnosti, tedy především náhrady škody nebo nemajetkové újmy.
Oznamovatel je taktéž chráněn před postihem za protiprávní jednání, kterého se dopustil v souvislosti se zjišťováním informací potřebných pro oznámení nebo samotným oznámením. Výjimku tvoří případy, kdy oznamovatel jednáním v souvislosti se zjišťováním informací potřebných pro oznámení spáchal trestný čin (v těchto případech lze oznamovatele za trestný čin potrestat).
Z oznamování jsou současně vyňaty určité typy informací, u kterých zájem na jejich ochraně převažuje nad zájmem na ochraně oznamovatele. Takovými informacemi jsou informace, které by mohly bezprostředně ohrozit podstatný bezpečnostní zájem České republiky a informace o činnosti zpravodajských služeb. Dále nelze oznamovat skutečnosti, na které se vztahuje povinnost zachovávat ochranu utajovaných informací a informací, jejichž vyzrazení by zjevně mohlo ohrozit probíhající trestní řízení, a dále zvláštní skutečnosti podléhající ochraně podle zákona upravujícího krizové řízení.
Oznamovatel také nesmí porušit povinnost mlčenlivosti při výkonu činnosti notáře, notářského kandidáta a koncipienta, státního zástupce, asistenta a právního čekatele, advokáta a advokátního koncipienta, soudního exekutora, exekutorského kandidáta a koncipienta, soudce, asistenta soudce, justičního čekatele a daňového poradce a mlčenlivosti zaměstnance notáře, advokáta, soudního exekutora a daňového poradce, nebo mlčenlivosti při poskytování zdravotních služeb.
Oznamovateli, který poruší důvěrnost uvedených informací nebo uvedené povinnosti mlčenlivosti, nenáleží ochrana. Takový oznamovatel také může být postižen pro protiprávní jednání, kterého se tím dopustil.

Co bude následovat po podání oznámení?

Řádné posouzení důvodnosti oznámení a jeho pravdivosti příslušnou osobou. Oznamovatel bude vyrozuměn o přijetí oznámení ve lhůtě 7 dnů od jeho podání (pokud oznamovatel výslovně nepožádal příslušnou osobu, aby ho o přijetí oznámení nevyrozumívala, nebo je zřejmé, že vyrozuměním by došlo k prozrazení totožnosti oznamovatele). Rovněž bude vyrozuměn o výsledcích posouzení oznámení nejpozději do 3 měsíců od potvrzení přijetí oznámení.

Zjistí-li příslušná osoba při posuzování důvodnosti oznámení, že nejde o oznámení podle Směrnice, bez zbytečného odkladu o tom písemně vyrozumí oznamovatele.
Je-li oznámení vyhodnoceno jako důvodné, příslušná osoba povinnému subjektu navrhne opatření k předejití nebo nápravě protiprávního stavu. Nepřijme-li povinný subjekt opatření navržené příslušnou osobou, přijme k předejití nebo nápravě protiprávního stavu jiné vhodné opatření. O přijatém opatření povinný subjekt neprodleně vyrozumí příslušnou osobu, která o něm bez zbytečného odkladu písemně vyrozumí oznamovatele (pokud tím nedojde k vyzrazení totožnosti oznamovatele).
Není-li oznámení vyhodnoceno jako důvodné, příslušná osoba bez zbytečného odkladu písemně vyrozumí oznamovatele o tom, že na základě skutečností uvedených v oznámení a všech okolností, které jí jsou známy, neshledala podezření ze spáchání protiprávního jednání, nebo shledala, že oznámení se zakládá na nepravdivých informacích, a poučí oznamovatele o právu podat oznámení u orgánu veřejné moci.

Jakým způsobem je možné oznámení prostřednictvím VOS podat?

Přijetí oznámení od oznamovatele protiprávního jednání je v rámci VOS svěřeno výlučně příslušné osobě. Příslušná osoba má k dispozici nástroje k zabezpečenému přijímání oznámení (oznámení je možné podat tak, aby se s jeho obsahem mohla seznámit pouze příslušná osoba), a to:

1. Písemně
a) elektronicky na email whistleblowing@chvak.cz
b) v listinné podobě na adresu:
Chodské vodárny a kanalizace, a.s.
Ing. Miroslav Kopečný
Bezděkovské předměstí 388
344 78 Domažlice
obálku zřetelně označit „***Neotevírat, pouze k rukám příslušné osoby***“

2. Ústně
a) telefonicky na telefonním čísle **777 463 839**
b) na žádost oznamovatele i osobně (v přiměřené lhůtě do 30 dnů). Příjem ústních oznámení je zajištěn v pracovních dnech v pracovní době po telefonickém objednání schůzky s Ing. Miroslavem Kopečným.